

Засідання №2
Науково-експертної ради Державної екологічної інспекції України
Обговорення проекту методики з оцінки шкоди заподіяної внаслідок забруднення
атмосферного повітря, у зв'язку зі збройною агресією рф /

Science-Expert Council of the State Environmental Inspectorate of Ukraine Meeting #2

Discussion on the draft of the methodology on assessments of the damage caused by
atmospheric air pollution due to the aggression of the russian federation

Дата проведення/ Date : 28.03.2023 р.

Час початку/ Time (Kyiv time): 16.00 год. / 4.00 p.m.

Формат проведення: зустріч в режимі відеоконференції в системі ZOOM / Meeting in ZOOM-conference:

- Link: <https://us06web.zoom.us/j/81311818830?pwd=YndJMDQxMHhtUnArK1lxTkhsSNlI4dz09>
- Ідентифікатор / Meeting ID: 813 1181 8830
- Код доступу / Password: 240709

Увага: Просимо здійснювати приєднання до конференції за 5-7 хвилин до її початку для проходження процесу авторизації / We kindly ask you to start your connection process 5-7 mins before beginning for authorization process.

Основа: Війна в Україні спричиняє масштабну шкоду навколишньому природному середовищу та завдає як негайних, так і довготермінових наслідків для життя і здоров'я людей, природних екосистем, пошкодження та знищення природних ресурсів як в Україні, так і за її межами.

Серед 10 пунктів Формули миру, запропонованих Президентом України В. Зеленським всьому світу під час зустрічей «Групи семи» (G7) та «Великої двадцятки» (G20), разом з пунктом збереження довкілля наявний пункт про повернення справедливості шляхом притягнення агресора до відповідальності та забезпечення механізму відшкодування заподіяної ним шкоди.

Негативний досвід інших країн, які зазнавали військової агресії та намагалися стягнути з агресора екологічну шкоду, свідчить (за виключенням політичних складових) про необхідність врахування міжнародних принципів і підходів в оцінці збитків та, фактично, “рекомендує” нам отримати міжнародне рецензування таких методик.

На базі Державної екологічної інспекції України, як органу, який забезпечує фіксації та розрахунок екологічних збитків заподіяних Україні, в тому числі, внаслідок збройної агресії рф, 01 березня 2022 р. було створено Оперативний штаб. У складі Оперативного штабу також було утворено Робочу групу експертів, які розпочала у 2022 році розробку проектів методик з оцінки екологічних збитків по ресурсним напрямкам, щоб імплементувати міжнародні принципи і підходи в оцінці збитків..

Розробка спільних, можливо, єдиних для більшості країн демократичного світу принципів та підходів в оцінці екологічних збитків, які можуть бути апробовані та вперше використані при розрахунку екологічних збитків завданих Україні діями агресора, не лише змусить рф «заплатити по рахунку», але й буде сильним запобіжником у можливості виникнення військових конфліктів у майбутньому нашого світу, принаймні, на наступні 77 чи й більше років.

Background: The war in Ukraine is causing widespread and severe damage to the environment and inflicted both immediate and longer-term consequences on human health, natural ecosystems, damaging and destroying natural resources and the Ukrainian economy and beyond.

Among 10 clear points of the Ukrainian Peace Formula announced to the whole world at G7 and G20 by President of Ukraine V. Zelenskyy, together with the environmental protection point there is a point on leading to justice with the necessity to establish Russian war crimes tribunal and mechanism of compensations of all types of damage.

Negative experience of other countries suffered from military aggression that tried to make their aggressor compensate environmental damage, proves (excluding political components) the necessity of taking into account international assessment principles and approaches and, in fact, this experience “recommends” to receive an international review of the methodologies.

The Operative Headquarter acting on the basis of the State Environmental Inspectorate of Ukraine was established on the 1st of March, 2022 due to the fact that the Inspectorate is the authority responsible for fixation and calculation of the environmental losses, including war environmental losses. The Expert Working Group (EWG) was established as one of the directions of Operative Headquarter activity to develop drafts of the methodologies in resource directions (air, soil, etc.), to provide such methodologies with the implementation of the international assessment principles and approaches.

The development and establishment of either common or identical internationally recognized assessment principles and approaches for the vast majority of democratic countries, that can be approbated and firstly used during environmental war-damage assessment process in Ukraine, may not only lead aggressor “to pay account” but also may be considered as strong deterrent for creation of new military conflicts in future, hopefully, at least for the next 77 years or more.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ / AGENDA

1. Вступне слово / Meeting Introduction:

Ігор ЗУБОВИЧ / Ihor ZUBOVYCH
(16.00 – 16.05)

2. Презентація проекту методики розробленої експертами підгрупи з оцінки шкоди завданої атмосферному повітрю Оперативного штабу Держекоінспекції / Presentation of the draft of the methodology developed by the experts of air pollution assessments subgroup of the Operative Headquarter of the State Environmental Inspectorate of Ukraine (SEI)

М. САВЕНЕЦЬ, керівник підгрупи / M. SAVENETS, head of the subgroup
(16.05 – 16.30)

3. Запитання, відповіді, коментарі учасників / Q&A from participants

(16.30 – 16.50)

4. Обговорення альтернативних підходів і принципів оцінки шкоди завданої атмосферному повітрю / Discussion on alternative principles and approaches of air pollution assessment

(16.50 – 17.20)

5. Висновки, пропозиції / Conclusions and outcomes

Ігор ЗУБОВИЧ / Ihor ZUBOVYCH
Андрій МОРОЗ / Andrii MOROZ
(17.20 – 17.30)

Учасники засідання / Participants of the Meeting:

I. Члени Науково-експертної ради Держекоінспекції / Members of the Science-Expert Council of SEI:

1. **Голова Ради** – т.в.о. Голови Держекоінспекції: **Ігор ЗУБОВИЧ** /
Head of Council – acting Head of the State Environmental Inspectorate of Ukraine
(hereinafter – SEI) **Ihor ZUBOVYCH**
2. **Заступник голови Ради по науковій роботі** **Марк ЖЕЛЕЗНЯК** /
Deputy Head of Council for scientific work **Dr. Mark ZHELEZNYAK**
3. **Заступник голови Ради по експертній роботі** **Ігор ЖДАНЮК** /
Deputy Head of Council for expert work **Ihor ZHDANIUK**
4. **Михайло САВЕНЕЦЬ**, старший науковий співробітник Українського
гідрометеорологічного інституту ДСНС України та НАН України, к.т.н. / **Mykhaylo**
SAVENETS, PhD, Senior Researcher of the Ukrainian Hydrometeorological Institute of
the National Academy of Sciences of Ukraine and State Service of Emergencies of Ukraine
5. **Сергій АФАНАСЬЄВ**, директор інституту гідробіології НАН України, член-
кореспондент НАН України, докт. біол. наук, професор Лауреат Державної премії
України в галузі науки і техніки / **Sergiy AFANASYEV**, Professor, Corresponding
Member of NASU, Institute of Hydrobiology of the National Academy of Science of
Ukraine, Director
6. **Стела ШЕХУНОВА**, директор інституту геологічних наук НАН України, академік
НАН України / **Stela SHEHUNOVA**, Academic of the National Academy of Sciences of
Ukraine, Director of the Institute of Geological Sciences of the National Academy of
Sciences of Ukraine
7. **Сергій СНИЖКО**, професор, доктор географічних наук, завідувач кафедри
метеорології та кліматології географічного факультету КНУ ім. Т. Шевченка / **Sergiy**
SNIZHKO, Professor, Dr., Meteorology and Climatology Department Taras Shevchenko
National University of Kyiv
8. **Яків ДІДУХ**, академік НАН України, доктор біологічних наук, заслужений діяч
науки і техніки України, завідувач відділу геоботаніки і екології Інституту ботаніки
ім. М.Г. Холодного НАН України / **Yakiv DIDUKH**, academic of National Academy
of Sciences of Ukraine, Doctor, Head of Department of geobotany and ecology of the M.G.
Kholodny Institute of Botany
9. **Михайло ЯЦЮК**, директор Інституту водних проблем і меліорації ААН України,
кандидат технічних наук / **Mykhaylo YATSIUK**, Director of the Institute of Water
Problems and Land Reclamation of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine
10. **Андрій ДЕМИДЕНКО**, старший науковий співробітник Інституту проблем
математичних машин і систем НАН України, кандидат фізико-математичних наук/
Andriy DEMYDENKO, Ph.D., Division of Mathematical Environmental Modeling,
IMMSP, National Academy of Sciences of Ukraine
11. **Андрій ШЕЛЕСТОВ**, д.т.н., професор, Національний технічний університет
України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського" / **Shelestov**
Andrii, Doctor of Sciences, professor, National Technical University of Ukraine "Igor
Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute".

12. **Микола ТАЛЕРКО**, завідуючий відділом Інституту проблем безпеки АЕС НАН України, доктор технічних наук / **Mykola TALERKO**, Head of the Department of Institute for Safety Problems of NPP, National Academy of Sciences of Ukraine, Doctor
13. **Олена ТУРОС**, заступник директора науково-практичної роботи ДУ "Інститут громадського здоров'я ім. О.М. Марзеєва" НАМН України доктор мед наук / **Olena TUROS**, Professor, DMsci, Deputy director of SI "Marzeiev Institute for Public Health of National Academy of Medical Sciences of Ukraine"
14. **Євген ХЛОБИСТОВ**, професор Києво-Могилянської академії, доктор економічних наук / **Yevgen KHLOBYSTOV**, Professor of the National University "Kyiv Mogyla Academy", Doctor
15. **Віктор КОМОРИН**, кандидат географічних наук, директор НДУ "Український науковий центр екології моря" (УкрНЦЕМ) / **Viktor KOMORIN**, PhD, Director of the Ukrainian Scientific Center of Ecology of the Sea (UkrSCES)
16. **Людмила ЦИГАНОК**, еколог, Президент Професійної асоціації екологів України / **Liudmyla TSYGANOK**, ecologist, President of Professional Association of Environmentalists of Ukraine
17. **Аліна СОКОЛЕНКО**, експерт зі сталого розвитку, керівник Асоціації експертів зі сталого розвитку / **Alina SOKOLENKO**, sustainable development expert, Head of the Association of sustainable development experts
18. **Світлана БЕРЗІНА**, голова Громадської ради Міністерства захисту довкілля і природних ресурсів України, керівник ВГО «Жива планета» / **Svitlana BERZINA**, Head of the Public Council of the Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine, Head of NGO "Living Planet"
19. **Людмила ХОМІЧ**, юрист, віце-президент ПАЕУ / **Liudmila KHOMICH**, lawyer, vice-president PAEU

Секретар Науково-експертної ради **Андрій МОРОЗ** / Secretary of the Science-expert Council **Andrii MOROZ**

Запрошені / Invited persons:

1. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, заступник міністра **Олена КРАМАРЕНКО** / Deputy Minister of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine, **Olena KRAMARENKO**
2. **Рімма КУШТИМ**, старший експерт з питань моніторингу якості атмосферного повітря Команди підтримки реформ Міндовкілля / **Rimma KUSHTYM**, Senior expert on air quality monitoring of the Reform Support Team of the Ministry of Environmental Protection and Natural Resources of Ukraine
3. Члени експертної підгрупи по оцінці шкоди внаслідок забруднення атмосферного повітря Оперативного штабу при Держекоінспекції / Experts of air pollution assessments subgroup of the Operative Headquarter acting on the basis of the State Environmental Inspectorate of Ukraine:
 - a. **Іван КОВАЛЕЦЬ** / **Ivan KOVALETS**
 - b. **Аріна ПЕТРОСЯН** / **Arina PETROSYAN**

с. Тетяна МАРЕМУХА / Tetyana MAREMUKHA

4. Представники Державної екологічної інспекції України / Representatives of the State Environmental Inspectorate of Ukraine:
 - a. Максим ЖЕЛЕЗНЯК / Maksym ZHELEZNYAK
 - b. Алла СЕМЕНЕЦЬ / Alla SEMENETS
 - c. Віктор ЧЕРЕВКО / Viktor CHEREVKO
 - d. Олег ПАВЛЕНКО / Oleg PAVLENKO
 - e. Олена РЕУТОВА / Olena REUTOVA
 - f. Поліна ПИРОГОВА / Alina PYROGOVA
5. Pier CARLO SANDEI, UNEP Representative in Ukraine
6. Tomas MARQUES, UNEP, air pollution monitoring Department
7. Katherine HALL, UNEP consultant
8. Sarangoo RADNAARAGCHAA, UNECE, Regional Adviser Environment Division
9. Antoine NUNES, UNECE EPR programme manager
10. Karin FUERI, UNECE EPR programme researcher
11. Ketevan KORDZAKHIA, UNECE Air Convention secretariat
12. Philip PEIRCE, UNDP, Project Manager, project «Support to Early Recovery in War-Affected Areas of Ukraine»
13. Nazarii ATAMANCHUK, UNDP, Strategic Planning Specialist, UN Recovery and Peacebuilding Programme
14. Martin BJERREGAARD, UNDP Debris&Waste Manager
15. Maia ROSSI, UNDP Environmental Expert
16. Oleksii PYRIKOV, UNDP, Environmental Specialist, UN Recovery and Peacebuilding Programme
17. Olga SYUTIKOVA, UNDP, Environmental Specialist, UN Recovery and Peacebuilding Programme
18. Liudmyla PIDVALNA, OSCE, Senior Specialist of the Project “Environmental Monitoring of War against Ukraine”
19. Андрій ПИЛИПЕНКО, адвокат, партнер Адвокатського об'єднання «АФ «Сергій Козьяков та Партнери» / Andrii PILIPENKO, attorney, partner of Attorney Union “Sergii Koziakov&Partners”
20. Євген КРАМАРЕНКО, адвокат, керуючий партнер Адвокатського бюро Євгена Крамаренка / Yevhen KRAMARENKO, attorney, Managing Partner of the Attorney Bureau Yevgena Kramarenko